

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 3 grudnia 2025 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Dariusz Kala (przewodniczący)

SSN Paweł Kołodziejcki

SSN Stanisław Stankiewicz (sprawozdawca)

w sprawie **K.W.**

w postępowaniu o wydanie wyroku łącznego

po rozpoznaniu w Izbie Karnej w dniu 3 grudnia 2025 r.

na posiedzeniu w trybie art. 535 § 5 k.p.k.

kasacji wniesionej przez Prokuratora Generalnego na korzyść skazanej

od wyroku Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej

z dnia 27 stycznia 2025 r., sygn. akt VII Ka 910/24,

zmieniającego wyrok łączny Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej

z dnia 26 sierpnia 2024 r., sygn. akt IX K 899/23,

**uchyla zaskarżony wyrok w zakresie rozstrzygnięć zawartych w
pkt. I tiret pierwsze oraz w pkt. II i w tym zakresie przekazuje
sprawę Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej do ponownego
rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.**

Paweł Kołodziejcki

Dariusz Kala

Stanisław Stankiewicz

UZASADNIENIE

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej w wyroku łącznym z dnia 26 sierpnia 2024 r., wydanym w sprawie o sygn. akt IX K 899/23, po rozpoznaniu sprawy K.W. wskazał, że została ona skazana prawomocnymi wyrokami:

1) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 18 września 2018 r., sygn. akt IX K 352/18, za przestępstwo z art. 157 § 3 k.k., popełnione 26 grudnia 2017 r., na karę 6 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie; postanowieniem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 10 kwietnia 2019 r. kara ograniczenia wolności została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności i wykonana w całości 29 listopada 2020 r.;

2) wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 1 marca 2021 r., sygn. akt XI K 155/21, za przestępstwo z art. 280 § 1 k.k. i art. 288 § 1 k.k. i art. 157 § 2 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione 5 października 2020 r. na karę 2 lat pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 30 stawek dziennych po 10 zł każda, oraz - za przestępstwo z art. 157 § 2 k.k., popełnione 5 października 2020 r., na karę 8 miesięcy pozbawienia wolności; w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności została skazanej wymierzona kara łączna 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności z zaliczeniem okresu od 6 października 2020 r. godzina 3:00 do 1 marca 2021 r. godzina 17:35; kara pozbawienia wolności została wykonana w całości 13 sierpnia 2024 r.; postanowieniem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 13 czerwca 2023 r. kara grzywny została zamieniona na zastępczą karę pozbawienia wolności i wykonana w całości 19 września 2023 r.;

3) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 26 lipca 2021 r., sygn. akt IX K 108/21, za przestępstwo z art. 278 § 1 k.k. i art. 275 § 1 k.k. i art. 276 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k., popełnione 9 lipca 2020 r., na karę 6 miesięcy pozbawienia wolności z warunkowym zawieszeniem jej wykonania na okres próby wynoszący 2 lata;

4) wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 26 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV K 1274/22, za przestępstwo z art. 278 § 1 i § 5 k.k. i art. 275 § 1 k.k. w zw. z art. 11 § 2 k.k. popełnione 4 sierpnia 2021 r. na karę 1 roku pozbawienia wolności oraz karę grzywny w wysokości 100 stawek dziennych po 10 zł każda, oraz - za ciąg przestępstw z art. 279 § 1 k.k. popełnionych 4 sierpnia 2021 r., na jedną karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności oraz jedną karę grzywny w wysokości 200 stawek dziennych po 10 zł każda; w miejsce jednostkowych kar pozbawienia wolności została skazanej wymierzona kara łączna 2 lat pozbawienia wolności oraz kara łączna grzywny w wysokości 250 stawek dziennych po 10 zł każda; karę łączną pozbawienia wolności skazana odbywa od 13 sierpnia 2024 r. do 13 sierpnia 2026 r.;

5) wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt XVI K 23/23, za przestępstwo z art. 278a § 1 k.k., popełnione 28 lipca 2021 r. na karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i 6 miesięcy ograniczenia wolności ze

zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin miesięcznie; na poczet kary pozbawienia wolności został zaliczony okres od 28 lipca 2021 r. godzina 21:40 do 29 lipca 2021 r. godzina 16:15, a karę skazana będzie odbywać od 13 sierpnia 2026 r. do 10 listopada 2026 r.;

6) wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 1 czerwca 2023 r., sygn. akt IX K 348/23, za przestępstwo z art. 209 § 1a k.k., popełnione w okresie od stycznia 2022 r. do 18 maja 2022 r., na karę 8 miesięcy ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 30 godzin miesięcznie; postanowieniem Sądu Rejonowego dla Wrocławia-Krzyków we Wrocławiu z 7 grudnia 2023 r. sygn. akt VII 2 Ko 3243/23 postępowanie w przedmiocie wykonania kary zostało zawieszone;

7) wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 30 października 2023 r., sygn. akt IX K 756/22, za ciąg przestępstw z art. 209 § 1a k.k., popełnionych w okresie od kwietnia 2020 r. do 5 października 2020 r., od kwietnia 2021 r. do grudnia 2021 r. oraz od kwietnia 2021 r. do grudnia 2021 r. na jedną karę 3 miesięcy pozbawienia wolności i orzekł:

I. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k. w miejsce kar pozbawienia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 26 kwietnia 2023 r., sygn. akt IV K 1274/22, wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt XVI K 23/23 oraz wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 30 października 2023 r., sygn. akt IX K 756/22, wymierzył skazanej karę łączną 2 lat i 6 miesięcy pozbawienia wolności;

II. na mocy art. 577 k.p.k. na poczet kary łącznej pozbawienia wolności orzeczonej w pkt. I wyroku zaliczył skazanej okres rzeczywistego pozbawienia wolności w sprawie, tj. okres od 28 lipca 2021 r. godzina 21:40 do 29 lipca 2021 r. godzina 16:15 oraz okres od 13 sierpnia 2024 r. do 26 sierpnia 2024 r.;

III. na mocy art. 85 § 1 k.k. i art. 86 § 1 i § 3 k.k. w miejsce kar ograniczenia wolności orzeczonych wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt XVI K 23/23 oraz wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 1 czerwca 2023 r., sygn. akt IX K 348/23, wymierzył skazanej karę łączną 1 roku ograniczenia wolności ze zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 25 godzin miesięcznie;

IV. na mocy art. 572 k.p.k. umorzył postępowanie o wydanie wyroku łącznego w pozostałym zakresie, zaś w pkt. V i VI rozstrzygnął o kosztach postępowania.

Powyższy wyrok łączny został zaskarżony apelacją przez obrońcę skazanej, w części dotyczącej orzeczenia o karze oraz o kosztach postępowania. W apelacji,

na podstawie art. 438 pkt 4 k.p.k., zarzucono wyrokowi rażąco niewspółmierność orzeczonej kary łącznej pozbawienia wolności oraz kary łącznej ograniczenia wolności poprzez ich wymierzenie na zasadzie zbliżonej do kumulacji przy jednoczesnym niedostatecznym uwzględnieniu okoliczności podmiotowo przedmiotowych, które powinny przemawiać za wymierzeniem kary łącznej na zasadzie pełnej absorpcji lub w niższym niż orzeczona wymiarze, tj. stanu zdrowia i wieku skazanej, znacznego związku podmiotowo-przedmiotowego między łączonymi przestępstwami, postawy skazanej w zakładzie karnym względem organów ścigania, wyrażonej skruchy, a tym samym istnieniu podstaw do wymierzenia kary z zastosowaniem zasady pełnej absorpcji. Ponadto obrońca zarzutem błędu w ustaleniach faktycznych kwestionował wysokość zasądzonego przez Sąd wynagrodzenia z tytułu obrony z urzędu.

Podnosząc powyższe zarzuty obrońca wniósł o zmianę wyroku poprzez obniżenie wymiaru orzeczonych względem skazanej w pkt I i III wyroku kar łącznych, a to z zastosowaniem zasady zbliżonej do absorpcji, przyznanie obrońcy kosztów w wysokości 413,28 zł, zwolnienie skazanej w całości od zapłaty kosztów sądowych za postępowanie apelacyjne i zasądzenie na rzecz obrońcy kosztów nieopłaconej pomocy prawnej świadczonej z urzędu w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej wyrokiem z dnia 27 stycznia 2025 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII Ka 910/24,

I. zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że:

- orzeczoną wobec skazanej K.W. w pkt I karę łączną pozbawienia wolności obniżył do 2 lat i 3 miesięcy;

- zasądzoną na rzecz obrońcy adw. M.W. w pkt V kwotę podwyższył do 413,28 zł;

II. w pozostałej części zaskarżony wyrok utrzymał w mocy,

III. zwolnił skazaną od ponoszenia kosztów sądowych za postępowanie odwoławcze.

Powyższy wyrok Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej, w zakresie rozstrzygnięć zawartych w pkt. I tiret pierwsze i pkt. II, zaskarżył kasacją - na korzyść K.W. - Prokurator Generalny. Skarżący - na podstawie art. 523 § 1 k.p.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. - zarzucił:

rażące i mające istotny wpływ na treść wyroku naruszenie przepisów prawa procesowego, a mianowicie art. 433 § 1 k.p.k. w zw. z art. 440 k.p.k., polegające na

zaniechaniu rozpoznania apelacji obrońcy wywiedzionej od orzeczenia sądu I instancji poza granicami stawianego w niej zarzutu i w konsekwencji utrzymaniu *meriti* w mocy rażąco niesprawiedliwych rozstrzygnięć Sądu Rejonowego w zakresie orzeczenia o łącznej karze pozbawienia wolności i ograniczenia wolności, pomimo iż zapadły one z rażącym naruszeniem przepisów prawa procesowego i materialnego, to jest art. 366 § 1 k.p.k. i art. 413 § 1 pkt 4 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k. oraz art. 85 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k., polegającym na oparciu orzeczenia na niepełnym materiale dowodowym i niewyjaśnieniu wszystkich istotnych okoliczności sprawy, dotyczących treści wyroku Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z dnia 30 października 2023 r., sygn. akt IX K 756/22, zmienionego wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 28 marca 2024 r., sygn. akt VII Ka 2/24 i w konsekwencji wadliwym objęciu węzłem kary łącznej pozbawienia wolności nieistniejącej kary 3 miesięcy pozbawienia wolności, jako kary orzeczonej wskazanym wyrokiem, podczas gdy faktycznie przedmiotowym wyrokiem została orzeczona kara 5 miesięcy ograniczenia wolności polegająca na wykonywaniu nieodpłatnej kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym, co obligowało sąd odwoławczy do zmiany rażąco niesprawiedliwego w tej mierze orzeczenia sądu I instancji przez wyeliminowanie przedmiotowej kary z węzła kary łącznej pozbawienia wolności i objęcie jej węzłem kary łącznej ograniczenia wolności.

W konkluzji Prokurator Generalny wniósł o uchylenie wyroku w zaskarżonej części i przekazanie sprawy w tym zakresie Sądowi Okręgowemu w Bielsku-Białej do ponownego rozpoznania w postępowaniu odwoławczym.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Wniesiona na korzyść skazanej kasacja jest oczywiście zasadna, w związku z czym mogła zostać rozpoznana i uwzględniona na posiedzeniu, w oparciu o przepis art. 535 § 5 k.p.k.

Rację należy przyznać Prokuratorowi Generalnemu, który podniósł, że zaskarżony wyrok zapadł z rażącą i mającą istotny wpływ na jego treść obrazą przepisów prawa powołanych w zarzucie kasacji.

Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej uwzględniając zarzut apelacji obrońcy K.W. w punkcie I sentencji wydanego w dniu 27 stycznia 2025 r. wyroku, mającego charakter

reformatoryjny, obniżył orzeczoną wobec skazanej karę łączną pozbawienia wolności, ale nie dostrzegł, a powinien, że węzłem kary pozbawienia wolności objęto wadliwie karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, jako orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 30 października 2023 r., sygn. akt IX K 756/22. Tymczasem wyrok ten, na skutek apelacji obrońcy skazanej, został zmieniony wyrokiem Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 28 marca 2024 r., wydanym w sprawie o sygn. akt VII Ka 2/24, którym w miejsce kary pozbawienia wolności Sąd wymierzył oskarżonej K.W., na podstawie art. 209 § 1a k.k., art. 34 § 1 i 1a pkt 2 k.k. i art. 35 § 1 k.k., przy zastosowaniu art. 91 § 1 k.k., karę 5 miesięcy ograniczenia wolności z zobowiązaniem do wykonywania nieodpłatnej, kontrolowanej pracy na cele społeczne w wymiarze 20 godzin w stosunku miesięcznym (k. 276 - 277 akt o sygn. IX K 756/22).

Sąd Rejonowy w Bielsku-Białej procedując w sprawie IX K 899/23 w przedmiocie wydania wyroku łącznego, opierając się na niepełnym materiale dowodowym, błędnie bowiem przyjął, że wobec skazanej K.W. wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 30 października 2023 r., sygn. akt IX K 756/22, wymierzono karę 3 miesięcy pozbawienia wolności, co znalazło odzwierciedlenie w komparycji wyroku łącznego. Sąd ten dysponując jedynie kopią wyroku (o sygn. akt IX K 756/22), bez informacji o jego prawomocności oraz informacją z Krajowego Rejestru Karnego (w treści której w pkt 6 wykazano skazanie na karę 5 miesięcy ograniczenia wolności), nie podjął żadnych czynności aby wyjaśnić na jaką faktycznie karę K.W. została skazana przedmiotowym wyrokiem. W szczególności nie zapoznał się z aktami głównymi tej sprawy i znajdującym się w nich wyrokiem reformatoryjnym Sądu Okręgowego w Bielsku-Białej z dnia 28 marca 2024 r., sygn. akt VII Ka 2/24.

Skarżący słusznie zauważa, że zgodnie z art. 366 § 1 k.p.k. w zw. z art. 574 k.p.k., na Przewodniczącym rozprawy w sądzie *meriti* ciąży obowiązek takiego kierowania jej przebiegiem, aby wyjaśnione zostały wszystkie istotne okoliczności sprawy. Niewątpliwie, na gruncie postępowania w przedmiocie wydania wyroku łącznego, do tych istotnych okoliczności należy zbadanie całej sytuacji prawnej skazanego ukształtowanej wyrokami, którymi został on prawomocnie skazany na kary podlegające - w trakcie prawnej analizy - połączeniu. W wyniku wyżej wykazanych uchybień Sąd połączył nieistniejącą karę 3 miesięcy pozbawienia wolności z innymi karami pozbawienia wolności podlegającymi łączeniu, orzeczonymi wyrokami Sądu Rejonowego w Częstochowie o sygn. akt: IV K 1274/22 i XVI K 23/23. Utworzona kara łączna jest wadliwa, gdyż obejmuje karę nieistniejącą w obrocie prawnym, co stanowi rażącą obrazę art. 85 § 1 k.k. i art. 91 § 2 k.k., które to przepisy przewidują łączenie kar wymierzonych sprawcy, a więc istniejących w dniu wyrokowania (zob. wyrok SN z 7 sierpnia 2024 r., V KK 295/24).

Konsekwencją powyższego jest, również wadliwe, ukształtowanie kary łącznej ograniczenia wolności, której węzłem objęto jedynie kary ograniczenia wolności

orzeczone: wyrokiem Sądu Rejonowego w Częstochowie z 27 kwietnia 2023 r., sygn. akt XVI K 23/23 oraz wyrokiem nakazowym Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 1 czerwca 2023 r., sygn. akt IX K 348/23. Dostrzec jednak należy, że kara ograniczenia wolności, orzeczona wyrokiem Sądu Rejonowego w Bielsku-Białej z 30 października 2023 r. sygn. akt IX K 756/22, wymierzona została za ciąg trzech przestępstw z art. 209 § 1a k.k., popełnionych w okresie od kwietnia 2020 r. do 5 października 2020 r., od kwietnia 2021 r. do grudnia 2021 r. oraz od kwietnia 2021 r. do grudnia 2021 r.

Tymczasem wskazane wyżej uchybienia nie zostały dostrzeżone przez Sąd odwoławczy, jak i przez strony postępowania, a w wywiedzionej apelacji obrońca skazanej nie kwestionował „doboru” kar podlegających łączeniu. Nie oznacza to jednak, że dokonujący kontroli instancyjnej Sąd *ad quem* pozbawiony był prawnych narzędzi do stosownej korekty wadliwego orzeczenia. Sąd II instancji zobligowany był nie tylko do należytego rozpoznania apelacji w myśl art. 433 § 2 k.p.k., ale też do rozważenia z urzędu, niezależnie od zarzutów środka odwoławczego, czy utrzymanie w mocy zaskarżonego orzeczenia nie będzie rażąco niesprawiedliwe. Obowiązek ten wynika z treści art. 433 § 1 k.p.k., zgodnie z którym sąd odwoławczy rozpoznaje sprawę w granicach zaskarżenia, a w zakresie szerszym w wypadkach wskazanych w art. 435 k.p.k., art. 439 § 1 k.p.k. art. 440 k.p.k. i art. 455 k.p.k. Oznacza to, że sąd odwoławczy zobligowany jest do dokonania kontroli zaskarżonego orzeczenia pod względem merytorycznym i prawnym nie tylko w granicach środka odwoławczego, ale także szerzej, niezależnie od tych granic, w celu stwierdzenia, czy utrzymanie w mocy orzeczenia nie będzie w sposób rażący naruszać poczucia sprawiedliwości. Z racji swego wyjątkowego charakteru art. 440 k.p.k. znajduje zastosowanie w sytuacji, gdy zaskarżone orzeczenie lub zawarte w nim rozstrzygnięcie dotknięte jest uchybieniami mieszczącymi się w każdej z tzw. względnych przyczyn odwoławczych, o ile ich waga i charakter jest taki, że czyni to orzeczenie niesprawiedliwym w stopniu rażącym. Rażąca niesprawiedliwość orzeczenia sądu odwoławczego ma miejsce wtedy, gdy sąd ten pominął lub nie zauważył uchybień popełnionych przez sąd, niewątpliwych i bezspornych, które w sposób znaczący mogły stanowić o naruszeniu przez orzeczenie między innymi zasady sprawiedliwej represji (zob. wyrok SN z 20 lutego 2025 r., IV KK 466/24). Jak

słusznie dostrzega to Prokurator Generalny tego rodzaju sytuacja rażącej niesprawiedliwości orzeczenia sądu odwoławczego wystąpiła w realiach niniejszej sprawy, gdyż w wyniku rażącej obrazę prawa karnego procesowego i materialnego wobec skazanej K.W. orzeczona została kara łączna pozbawienia wolności, obejmująca karę 3 miesięcy pozbawienia wolności nieistniejącą w obrocie prawnym. Jednocześnie poza węzłem kary łącznej ograniczenia wolności pozostała faktycznie orzeczona kara 5 miesięcy ograniczenia wolności.

Stwierdzone i opisane wyżej uchybienia miały charakter rażącego naruszenia prawa procesowego i materialnego oraz w sposób istotny, niekorzystny dla skazanej, wpłynęły na treść zaskarżonego orzeczenia, co determinowało uwzględnienie nadzwyczajnego środka zaskarżenia i wydanie wyroku kasatoryjnego (w zakresie zaskarżonych rozstrzygnięć).

Przy ponownym rozpoznaniu sprawy Sąd Okręgowy w Bielsku-Białej, rozpoznając apelację obrońcy skazanej, wykona swoje obowiązki w sposób rzetelny, mając w polu widzenia powyższe uwagi oraz obowiązujące przepisy prawa materialnego i procesowego.

Z tych wszystkich względów Sąd Najwyższy orzekł, jak w sentencji wyroku.

Paweł Kołodziejski

Dariusz Kala

Stanisław Stankiewicz

[WB]

[a.ł.]